

зрения лингвистов, интерес к их исследованию продолжает расти, при этом межъязыковые контакты рассматриваются как один из важнейших факторов, влияющих на изменения и развитие отдельных языков. В статье указаны основные причины употребления варваризмов и объяснено важность умения различать заимствованные и незаимствованные слова по их правописанию. Указаны основные причины употребления варваризмов и активные области применения. Отмечено, что одним из самых активных сфер привлечения новой иноязычной лексики, а в частности варваризмов, являются средства массовой информации. Варваризмы также встречаются в сфере рекламы, образования и науки, спорта, музыкальной культуры, информатики и вычислительной техники. Доказано, что характерной чертой современных языковых процессов является широкое использование английских варваризмов, обоснованно причину широкого заимствования англицизмов и указано пределы их применения в языке-реципиенте. В статье освещены вопросы корректного использования варваризмов. Практическая значимость состоит в применении результатов исследования в области языкознания и литературоведения, поскольку проблема засорения языка варваризмами имеет достаточно большую традицию и постоянно привлекает внимание отечественных и зарубежных лингвистов.

Ключевые слова: заимствование, варваризм, исследование, лингвистика, лексика, словарный запас, семантика.

SUMMARY

The need to identify factors of borrowing and use of barbarisms is the pressing topic of the article. In the vocabulary of evolutionary processes occur continuously and particularly intense because the study of vocabulary change remains one of the most pressing areas of linguistic research. The aim of this work is to study the problem of clogging language with barbarisms. Research topics article is based on the methods of analysis, comparison and reasoning. The article analyzes the phenomenon of borrowing foreign language vocabulary on the material of modern English; it is found that one of the major sources of enriching the vocabulary of any language are borrowings from other languages; it is proved that the growth of literary language dictionary resources as a result of borrowing is one of the most expressive phenomena of language and literary development. In the article there is represented the concept of barbarism. The problems of the theory and practice of barbarisms constantly in sight linguists interested in their research continues to grow, with interlingual contacts to be one of the most important factors affecting the change and development of individual languages. The article states the main reasons the use barbarisms and explains the importance of the ability to distinguish borrowed and unborrowed words according to their spelling. There are specified main reasons for the use of barbarisms and the most active applications. It is noted that one of the most active area of attracting new foreign language vocabulary, particularly barbarisms is the media. Barbarisms are also found in advertising, education and science, sports, music culture, science and computer technology. It is proved that the characteristic feature of the modern language processes is the wide use of English barbarisms, it is proved the reason of wide borrowing of Anglicisms and it is specified limits of their use in the language of the recipient. The article highlights the issue of the correct use of barbarisms. The practical significance lies in the application of research results in the field of linguistics and literature, because the problem of clogging barbarisms language has a very great tradition and always attracts the attention of domestic and foreign linguists.

Key words: loan, barbarisms, research, linguistics, language, vocabulary, semantics.

УДК 911.3

ОЦІНКА ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНОЇ, МУЗЕЙНОЇ ТА АРХІВНОЇ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ

ПОПОВИЧ Н.Ф., ЛУЖАНСЬКА Т.Ю., МОРГУН А.В.

Мукачівський державний університет

Актуальність. Тема дослідження обумовлена необхідністю оцінки питань становлення та розвитку інформаційно-бібліотечної, музейної та архівної мережі України. Актуальним завданням є окреслення ролі об'єктів культури у формуванні ефективної державної політики України, розробка теоретико-методологічних засад щодо аналізу інформаційно-бібліотечної, музейної та архівної справи.

Мета. Метою статті є оцінка сучасних підходів до формування, становлення та розвитку інформаційно-бібліотечної, музейної та архівної мережі України. Виходячи із поставленої мети ставляться такі завдання: оцінити стан розвитку бібліотечної системи України; нормативно-правову базу регулювання; державний бібліотечний фонд України; роль бібліотек у розробці державної стратегії України в галузі інформаційної безпеки; проаналізувати діяльність Української бібліотечної асоціації; основні напрями музейної діяльності в Україні; проекти розвитку музейної галузі України; систему архівних установ України; використання сучасних інформаційних технологій в діяльності бібліотек, музеїв, архівів; інноваційних перетворень щодо змісту, організації, технології, форм і методів інформаційної діяльності цих установ.

Методологія. Теоретико-методологічною основою дослідження виступають положення вчень щодо формування інформаційно-бібліотечної, музейної та архівної мережі, наукові праці учених у даній сфері дослідження. У процесі дослідження використано: загальнонаукові методи пізнання: історичний метод; метод теоретичного узагальнення, системного аналізу та синтезу, структурний метод та інші. Інформаційною базою дослідження є нормативно-законодавча база регулювання; монографії та наукові публікації зарубіжних та вітчизняних учених; інформація мережі Інтернет; результати власних досліджень.

Результати. На основі комплексного дослідження акцентується увага на взаємозв'язках бібліотек, музеїв та архівів України. Проаналізовано інформацію про їх формування, становлення та розвиток на території України; використання інформаційних та інноваційних технологій в їх роботі.

Наукова новизна. Заключається в тому, що на основі узагальнення різнопланових матеріалів дається оцінка розвитку інформаційно-бібліотечної, музейної та архівної мережі України.

Практична значимість. Полягає в тому, що проаналізовано системні зв'язки бібліотек, музеїв та архівів України за допомогою новітніх ефективних інформаційних технологій.

Ключові слова: бібліотека, музей, архів, інформаційна продукція, інформаційні технології, електронний архів, фонди, інформаційно-бібліотечна освіта, національна бібліотечна асоціація, аудіовізуальна модель, інтерактивна модель, віртуальна модель, інформаційний сервіс бібліотеки, єдиний інформаційно-бібліотечний простір.

Демократизація суспільства, перехід до ринкових економічних відносин, широка інформатизація на основі впровадження новітніх електронних технологій поставили перед усіма суспільними інститутами, зокрема бібліотеками, музеями та архівами важливу проблему вибору шляхів їх адаптації до сучасних вимог.

Нагальним є вирішення проблем взаємодії бібліотек, архівів і музеїв у справі збереження та спільного використання документального надбання, забезпечення доступу до нього, а також питань, пов'язаних зі створенням науково-інформаційного простору та освітнього середовища; актуальним є обмін досвідом у справі використання комп'ютерних та інтернет-технологій у розвитку національних проєктів.

Розвиток взаємодії між бібліотеками, музеями, архівами дозволить розкрити їх потенціал та збільшити роль у суспільстві, зберегти їх ідентичність та унікальність, а також сприятиме економії матеріальних ресурсів, розширенню можливостей для пошуку додаткового фінансування спільних проєктів, зростанню якості електронних зібрань та їхньому збагаченню, розширенню доступу до цифрових об'єктів, що становлять культурну спадщину, а також інтелектуалізації електронного середовища.

Об'єкти та методи дослідження. Традиційні інформаційні продукти бібліотек доволі ґрунтовно досліджували українські та зарубіжні бібліотекознавці, зокрема Г. Ковальчук, Т. Вилегжаніна, Т. Добко, Л. Костенко, О. Баркова, І. Антоненко, А. Чачко та інші. Утім, з огляду на постійний розвиток і вдосконалення їх жанрів і видів, актуалізується завдання дослідження сучасних інформаційних продуктів бібліотек, створення яких передбачає використання інноваційних підходів і технологій. Зокрема, окремим напрямом досліджень у бібліотекознавстві стало вивчення цифрових інформаційних продуктів. Представлена в електронному вигляді бібліографічна, реферативна, фактографічна, довідкова, науково-технічна та інша інформація набула самостійного значення інформаційних продуктів і послуг. У результаті сформувався новий вид інформаційного продукту – цифровий.

Серед основних публікацій, в яких розкриваються особливості сучасних напрямів розширення зв'язків між бібліотеками, музеями та архівами слід назвати праці авторів О.С. Онищенко, М.С. Слободяника, Є.Ю. Генієвої, Т.Я. Кузнецової, Л.Я. Шрайберга та інших. Необхідним є узагальнення тенденцій, пов'язаних із розширенням їх зв'язків у сучасній системі соціальних комунікацій, щодо їх позиціонування як соціокультурних, інформаційних, освітніх, комунікаційних центрів.

Постановка завдання. Метою статті є оцінка сучасних підходів до формування, становлення та розвитку інформаційно-бібліотечної, музейної та архівної мережі України. Виходячи із поставленої мети ставляться такі завдання: оцінити стан розвитку бібліотечної

системи України; нормативно-правову базу регулювання; державний бібліотечний фонд України; роль бібліотек у розробці державної стратегії України в галузі інформаційної безпеки; основні напрями музейної діяльності в Україні; систему архівних установ України; використання сучасних інформаційних технологій в діяльності бібліотек, музеїв, архівів; інноваційних перетворень у їх роботі.

Результати та їх обговорення. Бібліотечна система України функціонує на основі скооперованого комплектування фондів та обробки документів, довідково-пошукового апарату, взаємовикористання бібліотечних ресурсів, а також організації науково-дослідної, науково-бібліографічної та науково-методичної роботи.

Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» визначає права громадян, підприємств, установ і організацій на бібліотечне обслуговування. Громадяни України незалежно від статі, віку, національності, освіти, соціального походження, політичних та релігійних переконань, місця проживання мають право на бібліотечне обслуговування, яке може бути у формі:

- абонементу (у тому числі міжбібліотечного (далі -МБА));
- системи читальних залів;
- дистанційного обслуговування засобами телекомунікації;
- бібліотечних пунктів;
- пересувних бібліотек.

Громадяни України, підприємства, установи та організації мають право вільного вибору бібліотек відповідно до своїх потреб. Права громадян України, підприємств, установ і організацій на бібліотечне обслуговування забезпечуються створенням мережі бібліотек та різноманітністю їх видів, безкоштовністю основних бібліотечних послуг (ст. 21).

Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» визначає також права користувачів бібліотеки. Доступ до документів та надання бібліотечних послуг користувачам бібліотек здійснюються з додержанням вимог щодо забезпечення охорони державної таємниці, забезпечення зберігання фондів бібліотек, а також відповідно до статутів (положень) бібліотек, правил користування бібліотеками [1].

Державний бібліотечний фонд України складається з фондів бібліотек, що є у державній і комунальній власності, фондів бібліотек самоврядних організацій, взаємопов'язаних скооперованим комплектуванням, єдиним довідково-пошуковим апаратом, системою депозитарного зберігання, перерозподілу та взаємовикористання фондів і відображає науковий, культурний, інформаційний потенціал суспільства.

Інформаційна продукція – кінцевий результат інформаційно-бібліотечної діяльності (результат функціонування інформаційних систем), спрямований на задоволення інформаційних потреб користувачів і представлений у вигляді інформаційних продуктів та інформаційних послуг (представлений як у матеріальній, так і не в матеріальній формі).

Національна бібліотека України є провідним культурним, освітнім, науково-інформаційним державним закладом, що здійснює функції науково-дослідного, методичного та координаційного центру з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства, бере участь у розробленні державної політики в галузі бібліотечної справи та її реалізації. Вона володіє потужним фондом вітчизняних та найважливіших науково значущих зарубіжних документів і задовольняє найрізноманітніші потреби суспільства, здійснює міжнародне співробітництво у формуванні та використанні світових бібліотечних ресурсів.

Державна програма розвитку діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського передбачає:

- запровадження нових інформаційних технологій для здійснення наукової, науково-інформаційної, культурно-просвітницької та видавничої діяльності, загальної координації та

науково-методичного забезпечення з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства та документознавства, міжнародного співробітництва у сферах формування, обміну та використання світових бібліотечних ресурсів;

- запровадження міжнародного бібліотечного абонементу та обміну інформацією в електронному вигляді;

- створення Українського науково-інформаційного веб-порталу із системами пошуку та архівування розміщеної в глобальних інформаційних мережах інформації про Україну, а також наукової та суспільно значущої інформації;

- формування електронного інформаційного фонду української мови, що включає енциклопедії, словники, довідники, підручники, твори української літературної класики;

- створення електронних інформаційних масивів української біографістики та розміщення їх у глобальних інформаційних мережах;

- створення системи загального доступу до інформації та знань для всіх категорій користувачів, що сприятиме наданню їм рівних можливостей у задоволенні інформаційних потреб і отриманні інформаційних послуг у сфері інформаційних комунікацій [5].

Прикладом позитивного досвіду інформаційно-аналітичного виробництва вітчизняних бібліотек є діяльність підрозділів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (НБУВ) – Служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ), Національної юридичної бібліотеки (НЮБ) та Фонду Президентів України (ФПУ). Діяльність цих структур спрямована, головним чином, на задоволення інформаційно-аналітичних запитів органів державної влади всіх рівнів, громадських організацій, економічних структур, наукових працівників, які цікавляться суспільно-політичною та економічною тематикою.

Електронний архів науково-довідкових видань НБУВ станом на січень 2015 р. надає доступ до повнотекстового формату 35 монографій з архівознавства та бібліотекознавства, путівників і довідників, виданих Інститутом архівознавства та Інститутом рукопису НБУВ. У архіві каталогів і бібліографічних покажчиків можна ознайомитись із повним текстом 102 документів, серед яких наукові каталоги, бібліографічні та анотовані покажчики, довідники-покажчики архівних документів, каталоги колекцій, рукописів тощо. Окремо представлено збірники архівних документів та археографічні видання, загалом 32 документи, у тому числі збірники документів і матеріалів з історії Національної академії наук України.

У повнотекстовому форматі представлені наукові фахові видання Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського: періодичні видання – науково-теоретичний та практичний журнал «Бібліотечний вісник» (з 1993 р.) й український реферативний журнал «Джерело» (з 1999 р.); збірники наукових праць – «Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» (з 1998 р.), «Рукописна та книжкова спадщина України» (з 1993 р.), «Українська біографістика» (з 1996 р.), «Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития» (з 2000 р.), «Українсько-македонський науковий збірник» (з 2005 р.), «Слов'янські обрії» (з 2006 р.).

Доцільно відзначити, що сайт НБУВ надає доступ до звітів про наукову та науково-організаційну роботу Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського з 2005 р., звітів про видавничу діяльність НБУВ, архіву щорічних бібліотечних конференцій з 2001 р.

Нині бібліотеки також спрямовують зусилля і на охоплення веб-середовища соціальних мереж, яке для більшості сучасних користувачів є звичним способом спілкування, пошуку інформації, реалізації професійних інтересів. У сучасному комунікативному просторі важливими для розкриття потенціалу бібліотек є такі характеристики функціонування соціальних мереж, як періодичність, інформативність, фінансова доступність, глобальність, демократичність і наявність зворотного зв'язку. На веб-сайті НБУВ створено посилання, за допомогою якого можна перейти на сторінку бібліотеки в мережі Facebook. Аналогічно

можливість переходу з веб-сайту на власні сторінки в соціальних мережах надають усі національні бібліотеки України, про що говорить аналіз їхніх сайтів. Зокрема, Національна історична бібліотека України має сторінки в мережах Facebook, «ВКонтакте», Google+, YouTube, Львівська національна бібліотека ім. В. Стефаника – Facebook, «ВКонтакте», Twitter.

На відміну від сайту бібліотеки, який виконує навігаторську функцію щодо фондів бібліотеки, сторінка у соціальній мережі не має пошукових механізмів. Головний зміст інформації бібліотек у соцмережах – новини, анонси, оголошення, повідомлення, звіти та фотогалереї з різноманітних заходів і презентацій, конкурси чи опитування. З огляду на це, специфічною функцією сторінки бібліотеки в соціальній мережі можна вважати керування використанням інформації, тобто спрямування користувача до актуальних, нових, корисних чи цікавих інформаційних продуктів. Відповідно, пріоритетною характеристикою інформаційних продуктів, розміщених на мережевій сторінці бібліотеки, має бути оперативність.

Бібліотеки також є джерелом наукових знань для розробки державної стратегії України в галузі інформаційної безпеки. Оскільки комплектація "їхніх фондів здійснюється безперервно, відповідні науково-аналітичні групи мають змогу ознайомитись із найновішими розробками вітчизняних та зарубіжних фахівців у цій сфері. Слід відзначити роль бібліотечних установ у формуванні разом з освітніми закладами кваліфікованої еліти, національно свідомої і водночас зорієнтованої на загальнолюдські цінності. Розв'язанню цього завдання сприяють такі особливості функціонування бібліотек, як їх публічність, доступність для загального користування, забезпеченість джерелами з різних напрямів знань. Це завдання набуває останнім часом додаткової актуальності з огляду на активне обговорення в суспільстві та експертних колах питання ротації та оновлення владних еліт в Україні. Підготовку кадрового резерву держави, свідомо налаштованого на захист національних інтересів і, таким чином, убезпеченого від космополітизації, необхідно здійснювати на базі національного інформаційного продукту, виробленого на основі фондів національної бібліотечної мережі [8].

Українська бібліотечна асоціація (УБА) - незалежна всеукраїнська громадська організація з індивідуальним і колективним членством, яка об'єднує на добровільних засадах осіб, професійно пов'язаних з бібліотечною справою, бібліографічною та інформаційною діяльністю, та тих, хто зацікавлений у їхньому розвитку. Установча конференція Української бібліотечної асоціації відбулася 1 лютого 1995 року. *Метою Асоціації* є активний вплив на бібліотечну та інформаційну політику в Україні, консолідація бібліотек, укріплення і розвиток бібліотечної професії та бібліотечно-інформаційної освіти, підтримка та ініціювання проектів, спрямованих на інформатизацію бібліотек, а також на збереження традиційної книжкової культури і підтримку читання.

За період з 1995 року УБА організувала сотні конференцій, семінарів і тренінгів, опубліковано понад 20 науково-практичних видань, які допомагають бібліотекарям досягати високого рівня якості бібліотечного й інформаційного обслуговування. У 2000 році УБА разом з Національною академією керівних кадрів культури і мистецтв заснувала **Центр безперервної інформаційно-бібліотечної освіти**, навчання в якому пройшли тисячі бібліотекарів.

УБА тісно співробітничала з державними установами, громадськими організаціями, рухами, фондами та окремими громадянами, зацікавленими в розвитку бібліотечної справи. Вона виступала партнером у реалізації проектів багатьох національних та зарубіжних організацій, зокрема *Фонду «Відродження» (Київ), Інституту відкритого суспільства (Будапешт), Британської Ради (Київ), Гете-Інституту (Київ), Німецького бібліотечного інституту (Берлін), Посольства США в Україні, Ради міжнародних наукових досліджень*

та обмінів (IREX). Асоціація має позитивний досвід співробітництва з Європейською Комісією за програмою «Технології інформаційного суспільства» щодо реалізації проектів *PULMAN* («Публічні бібліотеки активізують використання сучасних мереж») та *CALIMERA* («Використання в культурі: місцеві заклади як посередники в організації доступу до електронних ресурсів»).

Важливим результатом діяльності УБА стало сприяння відкриттю протягом Інтернет-центрів у публічних бібліотеках України за програмою та коштом **Посольства США в Україні**. Кожен центр пропонує читачам принаймні п'ять робочих станцій з доступом до Інтернету, а також навчає користування комп'ютерною технікою і пошуку інформації в Інтернеті. У 2006 році за сприяння УБА та фінансової підтримки Посольства США було відкрито три Інтернет-центри для людей з обмеженим зором у Центральній спеціалізованій бібліотеці для сліпих у Києві, у Рівненській та Херсонській обласних бібліотеках.

УБА, як національна бібліотечна асоціація є членом Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (ІФЛА) і представлена у трьох секціях - національних бібліотечних асоціацій, публічних бібліотек та університетських бібліотек. Це дає можливість членам УБА брати участь у щорічних Конференціях ІФЛА, експертних групах, імплемувати документи ІФЛА в Україні, брати участь у їхній розробці тощо. Широкі можливості відкриті для бібліотекарів України проявити себе й самореалізуватися у професійній міжнародній спільноті активною роботою в комітетах і програмах ІФЛА.

Українська бібліотечна асоціація виступає партнером у реалізації одного з найбільш масштабних міжнародних бібліотечних проектів в Україні - програми «Бібліоміст», що адмініструється IREX і є частиною ініціативи «Глобальні бібліотеки» та підтримки USAID. Метою програми «Бібліоміст» є підтримка сучасної мережі публічних бібліотек в Україні шляхом створення системи публічного доступу до Інтернету більш ніж у 1500 бібліотеках країни. У 2009 році в межах реалізації проекту «Бібліоміст» розпочав роботу Головний тренінговий центр УБА, в якому підвищують кваліфікацію бібліотечні працівники України відповідно до нових соціокультурних, економічних та інформаційно-технологічних реалій.

Також УБА успішно реалізує проект «Інформація органів влади для громадян у бібліотеці: пошук, доступ, консультування», в межах якого відбуваються регіональні тренінги для працівників книгозбірень з метою надання практичних порад у створенні Мережі пунктів доступу громадян до офіційної інформації на базі бібліотек різних видів і різних форм власності. В них кожний користувач має змогу ознайомитися зі змістом потрібного закону чи постанови, одержати інформацію щодо державних установ, політичних партій, громадських організацій, вирішувати життєво необхідні питання безпосередньо в бібліотеці.

3 липня 2011 року Українська бібліотечна асоціація підтримує Проект «Історична спадщина України - світовий доступ в електронному форматі», що реалізується спільними зусиллями колективних членів УБА - НІБ України та компанії «Електронні архіви України» за підтримки Міністерства культури України та Молодіжної громадської організації «Асоціація молодих науковців «Інтелектуальне лідерство»».

Стратегія розвитку Української бібліотечної асоціації передбачає спрямування її зусиль на розвиток в Україні відкритого інформаційного суспільства та удосконалення бібліотечно-інформаційного обслуговування, сприяння розвитку системи професійної підготовки і післядипломної освіти бібліотечних та інформаційних працівників, сприяння формуванню позитивного іміджу книгозбірень, підвищенню престижу професії, захист інтересів читачів і працівників бібліотек, зміцнення інституційного потенціалу УБА, розширення членства і партнерських зв'язків.

Автоматизація бібліотечно-інформаційних процесів, інформаційні технології в обслуговуванні відвідувачів, створення електронних каталогів і бібліотек, Інтернет та

Інтернет-технології, формування бібліотечно-музейно-інформаційних систем і мереж, взаємодія бібліотек та музеїв в електронному інформаційному просторі, доставка документів, он-лайн ресурси – це далеко не повний перелік питань, які охоплюють нову реальність, в якій функціонують сучасні бібліотеки та музеї.

Сьогодні спектр інформаційних послуг і продуктів, які бібліотеки пропонують населенню, розширюється. Все більше уваги приділяється створенню фактографічних баз даних із соціальних, правових, економічних питань, проблем місцевого самоврядування, підприємницької діяльності, соціокультурного розвитку регіонів, краєзнавства. У практику роботи бібліотек поступово, впроваджуються аналітичні методи перероблення інформації - готуються інформаційні дайджести, аналітичні добірки, які створюються на основі текстових фрагментів документів. Бібліографічна інформація поступово стає допоміжним засобом так званого „внутрішнього" використання або інструментом орієнтації у мережевих ресурсах, але не є кінцевим результатом інформаційного обслуговування, в якому все більшого значення набувають саме аналітичні та повнотекстові матеріали.

Музеї - це культурно-освітні та науково-дослідні заклади, призначені для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини. Основними напрямками музейної діяльності є культурно-освітня, науково-дослідна діяльність, комплектування музейних зібрань, експозиційна, фондова, видавнича, реставраційна, пам'яткоохоронна робота.

Початки колекціонування унікальних та рідкісних речей в Україні сягають у добу Київської Русі, коли при церквах та монастирях, у маєтках представників світської й духовної влади, аристократії почали накопичуватися перші збірки пам'яток. Відомі також приватні зібрання пізнішого часу, якими володіли українські гетьмани і козацька старшина, заможні верстви населення.

Становлення музейництва в Україні було викликано об'єктивною соціальною потребою в створенні інституцій поліфункціонального характеру з метою нагромадження, збереження, дослідження і популяризації культурних надбань, організації краєзнавчого руху на місцях. Виникнення й розвиток перших музеїв в Україні припадають на 19 - поч. 20 ст. З-поміж найвідоміших власників приватних музеїв і зібрань музейного значення даного періоду – О.Бобринський, Т.Легоцький, А.Петрушевич, О.Поль, К.Скаржинська, В.Тарновський, Ф.Штейнгель, А.Шептицький, родини Шодуарів, Терещенків, Оссолінських, князів Любомирських та інші.

На поч. 20 ст. музейна мережа охоплювала всі регіони України. Найзначніша її частина була зосереджена у великих містах, таких як Київ, Львів, Одеса, Харків, Чернігів. У цей період почала оформлюватися профільна спеціалізація музейних закладів за змістовно-тематичним характером збірок – археологічні, історичні, етнографічні, художні, природничі, комплексні тощо. З'явилися і перші меморіальні музеї, зокрема: М.Гоголя – при Ніжинському історико-філологічному інституті князя Безбородька, Т.Шевченка – у Каневі біля могили Кобзаря. Загалом на поч. 20 ст. в Україні діяли понад 140 музеїв і закладів музейного типу.

У 1920-х рр. спостерігалася тенденція до заснування музеїв національного значення, а також наукових й регіональних, що збіглося із загальним українським культурним піднесенням. У Києві створено Український національний геологічний музей, Всеукраїнський історичний музей ім. Т.Шевченка (нині Національний музей історії України), Всеукраїнське музейне містечко в Києво-Печерській лаврі, Кабінет антропології та етнології імені Ф.Вовка при ВУАН та інші. У 1930-х рр. здійснено реорганізацію музейних закладів з метою перетворення їх на ідеологічні установи. Під час Другої світової війни музейні збірки зазнали значних втрат у ході евакуації та внаслідок вивезення їхніх колекцій

до Німеччини. По війні в Україні склалася розгалужена музейна мережа, яка включала державні музеї, окремих відомств і товариств, та музеї на громадських засадах.

Із здобуттям Україною незалежності 1991 р. настав новий етап в історії музейництва. З 1990-х рр. 28 провідним музеям та заповідникам надано статус "національних". Серед них - Національний музей історії України, Національний художній музей України, Національний музей Т.Шевченка, Національний музей літератури України, Меморіальний комплекс "Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр.", Національний музей медицини України, Національний науково-природничий музей України НАН України, Національний заповідник "Софія Київська", Києво-Печерський національний історико-культурний заповідник, Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького, Національний заповідник "Хортиця" (в межах м. Запоріжжя), Національний історико-меморіальний заповідник Поле Берестецької битви в с. Пляшева Рівненської області та інші [9].

Музей взаємодіє з державними, науковими, громадськими та іншими закладами й установами. Законною базою його діяльності є Конституція України, Закони України "Про освіту", "Про музеї та музейну справу", Положення про музеї при закладі освіти Міністерства освіти і науки України.

Сьогодні в Україні нараховується близько п'яти тисяч різноманітних музеїв. При цьому лише 470 українських музеїв знаходяться в державній та комунальній власності. У них зберігається майже 12 млн. музейних предметів державної частини музейного фонду України, проте експонується лише десята частина цього багатства.

Проекти розвитку музейної галузі України та окремих її складових здійснюють також добродійні фонди, громадські організації. Зокрема, в рамках програми "Центр розвитку музейної справи" Міжнародного фонду "Україна 3000" за підтримки Швейцарської культурної програми в Україні у 2005 р. створено інтернет-портал "Музейний простір України". З 2006 р. він підтримується громадською організацією "Український центр розвитку музейної справи". З 2004 р. видається журнал Музеї України".

Початок ХХІ ст. принесло в музей справжній бум цифрових технологій, який набуває все більшого масштабу. Цифрові технології стрімко проникають в музейну експозицію. Мобільність і малі розміри сучасних цифрових пристроїв з одночасним нарощуванням ємності пам'яті та інших можливостей роблять їх дуже привабливими для багатьох, особливо для молоді, що дає шанс музею зробити доступним для масового відвідувача таку кількість інформації, яке охопити у звичайній екскурсії неможливо. Музеї випускають спеціальні додатки для смартфонів і планшетних комп'ютерів, які стають новими каналами передачі "музейного контенту". Мультимедійні цифрові пристрої вбудовуються в саму предметну середу музейної експозиції: поруч з музейним експонатом розташовуються екрани моніторів, що допомагають відвідувачеві добувати додаткову інформацію про об'єкт, показують даний об'єкт в його природному середовищі.

В даний час існує три моделі проектування музейної експозиції з використанням цифрових технологій: аудіовізуальної, інтерактивної і віртуальної. **Аудіовізуальна модель** будується за принципом "монологу". Відвідувач виступає в ролі "читача": йому пропонується інформація, у тому числі й додаткова, для отримання якої "читач" може скористатися наявним цифровим обладнанням. **Інтерактивна модель** побудована за принципом "діалогу". Від відвідувача очікується активна взаємодія з експозицією. Інтерактивна модель часто здійснюється за допомогою гри, в яку втягується відвідувач. Тут широко використовуються додаткові технічні засоби, що задіють різні органи чуття. **Віртуальна модель** будується не в реальному, а у віртуальному просторі, хоча для її побудови використовуються образи реально існуючих предметів і документів. Віртуальна

модель може будуватися і за принципом монологу, і за принципом діалогу. Тут активно використовуються мультимедійні можливості: текст, графіка, аудіовізуальні засоби і т.д.

Інформаційні технології привнесли в діяльність музеїв такі нововведення, як оцифровка музейних фондів і створення автоматизованих інформаційних систем (АІС). Оцифровка позначає переведення зображення музейного предмету або архітектурного об'єкта в цифровий вигляд, придатний для запису на електронні носії. Для того щоб АІС стала дійсно ефективним інструментом в роботі музею, її база даних повинна містити крім опису музейних предметів також і персоналії, події, пов'язані з ними, тобто відомості про авторів, дослідників, виробників, колишніх власників, про історичні події, виставках і т.д. Якісне виконання запитів, звернених до АІС, вимагає продуманої системи класифікації та рубрикації музейних предметів.

Інформаційні технології створюють умови для позиціонування музею в просторі Інтернету, що, безумовно, означає багаторазове розширення сфери його комунікації: в науковому світі; професійному музейному співтоваристві; співтоваристві приватних колекціонерів; з потенційними відвідувачами; потенційними благодійниками та дарителями.

Сьогодні за допомогою сучасних інформаційних технологій можна сформувати розвинену інформаційно-комунікаційну структуру, що містить у собі не лише комп'ютеризацію й інформатизацію музею, а й систему постійно діючих комунікативних зв'язків та інформаційного обміну в рамках держави і глобальних мережевих альянсів і партнерств. В нових умовах музей орієнтується на розвиток як одного з найважливіших культурних центрів, а музейна мережа перетворюється на самостійний культурно-господарський комплекс.

Одними з кращих у світі національними еталонами управлінсько-комунікативної інформаційної системи є національні музейні мережі (банки даних) "MONARCH" (Велика Британія) та "MERIMEE" (Франція). Особливої актуальності набуло впровадження автоматизованих систем, розроблених для покращення роботи у музейних установах: НІКА-Музей (сучасна комплексна інформаційно-довідкова система); КАМІС (облік, зберігання, каталогізація експонатів, підготовка експозицій та виставок, створення інформаційних систем для відвідувачів); TicketNet-M (обслуговування відвідувачів), ІРБІС (система автоматизації бібліотек) тощо.

Сучасні технології, залучення комп'ютерних продуктів відкривають також широкі можливості для організації віртуальних інтерактивних презентацій та виставок, зокрема у режимі on-line, «Реалізація ідеї «віртуального музею» з використанням оригінальних музейних предметів, гравюр, кінодокументів надає змогу створити принципово нову музейну експозицію, що не тільки забезпечує зорове сприйняття пам'яток матеріальної культури, а й супроводжується відповідними звуковими ефектами і можливостями тактильних відчуттів». Це в свою чергу слугує поштовхом до зростання кількості музейних представництв в Інтернеті – веб-сайтів. За даними порталу «Музейний простір України», своє представництво в Інтернеті мають більш ніж 200 українських музеїв, хоча лише невелика їх частка створені за правилами музейного проектування.

Велику привабливість надають музейним сайтам використання ігрових елементів (анімація, пазли), для більш об'ємного уявлення про музей, сайти включають, архітектурні розгортки, інтерактивні плани поверхів, тривимірну графіку. «Віртуальні екскурсії» – ще один додатковий спосіб зробити відвідування веб-сайту музею вигідно відрізняється від відвідування реального музею, запропонувавши користувачеві унікальну подорож (найчастіше лише тільки віртуальне), наприклад, екскурсію по фондах.

Фіксуєючи і визнаючи досягнення та переваги, які отримали музеї, вже створили свої представництва в Інтернет, необхідно відзначити наявність проблем, найбільш суттєві з них:

- проблема цільової орієнтації зусиль, пов'язаних з комунікаційною діяльністю музеїв в Інтернет;
- проблема відбору надається через Інтернет музейної інформації;
- проблема вибору адекватних форм представлення музейної інформації в Інтернет;
- проблема динамізму розміщення в Інтернеті музейної інформації;
- проблема формування та підтримки активності зворотного зв'язку в системах “музей – музей”, “музей – партнери”; “музей – потенційна аудиторія” та інші.

Фундамент системи **архівних установ України** складають державні архіви, які збирають, ідентифікують, описують, класифікують і зберігають документи, здійснюють реставрацію їх і організують користування ними. Пріоритетними завданнями державних архівів є реалізація Державної політики в галузі архівної справи, координування діяльності державних органів, підприємств, установ, організацій з питань архівної справи та діловодства, забезпечення здійснення державної реєстрації, обліку, постійного зберігання, комплектування, використання документної інформації та науково-методична робота в галузі архівознавства, документознавства та археографії.

Основні питання, пов'язані з функціонуванням державних архівів, регулює Закон України "Про національний архівний фонд та архівні установи". Він встановлює поняття Національного архівного фонду України як однієї із загальнонаціональних цінностей, фіксує його як об'єкт права, закладає єдині основи системи архівних установ, регулює суспільні відносини, пов'язані з формуванням, обліком, зберіганням і використанням Національного архівного фонду.

Державні архіви зберігають документи Національного архівного фонду постійно. Частина місцевих державних архівних установ залежно від їх рангу зберігають документи протягом строків, визначених органом виконавчої влади вищого рівня чи органом самоврядування, що утворив цю місцеву державну архівну установу, з наступним передаванням таких документів до відповідного державного архіву на постійне зберігання.

Інформаційна функція бібліотек та музеїв пов'язана не тільки із забезпеченням універсального доступу до інформаційно-бібліотечних та музейних ресурсів, але набуває ресурсно-оцінювального характеру. Формула реалізації інформаційної функції бібліотек та музеїв в сучасних умовах, котра складається з оцінювання інформаційних ресурсів та доступу до них, лежить в основі **інноваційних перетворень** щодо змісту, організації, технології, форм і методів інформаційної діяльності цих установ і, головне, позначається на кінцевому результаті, який можуть оцінити відвідувачі.

Інноваційний шлях розвитку бібліотек та музеїв, оновлення усіх сторін їх життєдіяльності забезпечує виконання покладеної на них місії. Слід відмітити, що питання вивчення сучасного стану інноваційної діяльності бібліотек та музеїв та готовності її працівників до нововведень (удосконалення бібліотечно-інформаційного обслуговування, вивчення сучасного стану інформаційних послуг, визначення шляхів подальшого розвитку інновацій та запровадження нових послуг, технологій) набуло широкого розгляду у бібліотеках та музеях, що свідчить про розуміння необхідності запровадження інновацій як результату змін.

Бібліотечна та музейна інновації розглядають як кінцевий результат інноваційної діяльності, що втілюється у вигляді нового чи вдосконаленого інформаційного продукту або послуги, нового підходу до технологічного процесу, що використовується у їх діяльності.

Бібліотечні та музейні інновації класифікують за низкою ознак. Основними аспектами їх характеристики є об'єкт змін та рівень новизни. З **точки зору об'єкта змін**, бібліотечні та музейні інновації можна поділити на продуктивні, технологічні та управлінські. **Продуктивні інновації** підкреслюють винятковість бібліотек та музеїв, її диференційовані переваги в умовах ринку. **Технологічні** - орієнтують бібліотеки та музеї на використання

стандартизованих типових рішень, які дозволяють виконувати притаманні їм функції та створювати умови для їх входження в кооперативні бібліотечні та музейні системи. **Реалізацію управлінських інновацій** пов'язують з модернізацією соціальних відносин, які обумовлені особливостями внутрішнього середовища, залежні від кваліфікації і професійності керівництва.

Поняття новизни інновації може належати до послуг або технологічного процесу в цілому у разі його абсолютної новизни, або тільки до деяких його елементів. За ступенем новизни виділяють радикальні та модифіковані інновації.

Радикальні інновації:

- впровадження автоматизованих систем, які забезпечують виконання окремих або всіх бібліотечних та музейних процесів;
- використання в автоматизованих системах нових технологій;
- зміни в законодавстві, які можуть вплинути на діяльність бібліотек та музеїв;
- соціальні переміни (наприклад, зміни кількості, складу та розміщення населення);
- впровадження нових видів послуг (видача додому програмних продуктів, сервісне обслуговування окремих груп населення);
- зміни в фінансуванні;
- реорганізація;
- будівництво нового приміщення.

Модифіковані інновації:

- розширення певного виду послуг;
- зміна форми та обсягу друкованої продукції бібліотек та музеїв та інше.

Враховуючи рівень новизни, інновації поділяють на базисні та видозмінені. **Базисні інновації** засновані на технологічному "прориві, пов'язані з руйнуванням традиційної системи функціонування бібліотек та музеїв, з ризиком та великими ресурсними затратами. Проте, саме базисні інновації дозволяють бібліотекам та музеям вийти в світовий інформаційний простір, надати кінцевим продуктам якісно новий рівень. Їх запровадження в більшій мірі потребує важливої підготовчої роботи, проектного управління, високого рівня професіоналізму та мобільності персоналу.

Видозмінені інновації не викликають руйнування існуючої системи функціонування бібліотек та музеїв, вони впроваджуються усіма типами бібліотек та музеїв, орієнтовані на стабільний розвиток та поступове покращення якісних показників їх діяльності.

У процесі розвитку суспільного життя, перш за все на рівні регіонів, які отримали інший статус і більшу самостійність (після прийняття Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні“), створено нові умови діяльності бібліотек. Публічні книгозбірні стали комунальною власністю. У деяких регіонах відбувається й скорочення бібліотек, і об'єднання сільських та шкільних книгозбірень, і децентралізація.

В Україні має бути розроблена *програма організації єдиного електронного каталогу документального потоку*. Справа не в тому, щоб зібрати в одному місці всі видання, а, перш за все, в тому, щоб мати інформацію про їх існування, про їх наявність в певних закладах і забезпечувати безперешкодний доступ до них як з України, так і з-за її меж.

Впровадження єдиної інформаційної системи значно розширить спектр, якість та обсяг сервісів, що надаються користувачам. **Корпорація забезпечуватиме:**

- підтримку єдиного читацького квитка, для бібліотек, що входять в єдину корпоративну мережу в межах одного міста;
- єдиний доступ до каталогів корпорації з можливістю електронного замовлення на видачу документів;
- послуги електронного міжбібліотечного абонементу;
- ведення зведеного каталогу;

- генерацію зведеного бібліографічного запису з наступним використанням цього для замовлення документа і каталогізації;
- каталогізацію запозиченням;
- використання спільного узгодженого лінгвістичного забезпечення;
- розподіл (серед бібліотек-учасниць) видань для аналітичного розпису;
- ретроспективну конверсію каталогів бібліотек;
- розвиток технологій і створення повнотекстових баз даних;
- координацію комплектування;
- обмін адресно-довідковими даними.

Перераховані сервіси не тільки сприятимуть більш якісному і оперативному обслуговуванню користувачів бібліотек, але й оптимізують саму організацію внутрішньобібліотечних процесів [6].

Побудова корпоративної інформаційної мережі може здійснюватися на основі розподіленого збереження ресурсів і доступу до них із використанням єдиних протоколів обміну, а також централізованого збереження, що передбачає збирання й розміщення ресурсів на одному із серверів корпорації.

Створення *єдиного інформаційно-бібліотечного простору* дасть можливість забезпечити широкі можливості для кооперування зусиль бібліотек у наданні користувачам розвинутого сервісу у корпоративному середовищі спільних інформаційних ресурсів та сервісів регіону, сприятиме побудові інформаційного суспільства в Україні.

Широкого розвитку набуло розгортання співробітництва бібліотек, музеїв та архівів щодо створення електронних ресурсів. У цьому напрямі важлива роль належить програмі NLG (Міжнародна ініціатива Стратегічного партнерства), яка спрямовується на об'єднання освітніх і культурних установ світу на засадах розвитку їхніх зв'язків і співробітництва у межах реалізації різних проектів. Проекти співробітництва дозволяють бібліотекам спільно з іншими установами здійснювати дослідження з метою вирішення проблем, удосконалення обслуговування користувачів, а також подальшого інтенсивного розвитку. Пріоритетним проектом програми NLG є поцифрування культурної спадщини, що зберігається у бібліотеках, музеях, архівах та інших установах. На умовах партнерської взаємодії вище названих установ відбувається створення Світової електронної бібліотеки, «Європеніани», національних електронних бібліотек. Заслугує на увагу литовський досвід створення інтегрального порталу завдяки встановленню тісніших зв'язків між архівами, бібліотеками та музеями. У рамках проекту «Створення віртуальної бібліотеки інформаційної системи» формується банк даних поцифрованих об'єктів культурної спадщини – манускриптів, газет, старовинних книжок, метрик, щоденників, цінних матеріалів; ведуться роботи щодо подання у віртуальному просторі цінних музейних експонатів і матеріалів археологічних досліджень через їхнє представлення у вигляді трьохмірних об'єктів.

Дана тенденція одержує розвиток і в Україні, зокрема у напрямі створення електронної бібліотеки «Культура України». Формування електронних бібліотек сприяє подоланню цифрової нерівності, розвитку професійних комунікацій між різними структурами, розширенню та удосконаленню інформаційного забезпечення користувачів. Проте організація спільного ресурсу у формі електронної бібліотеки є складним завданням, яке висуває ряд вимог до формування та зберігання ресурсів, до технологічного циклу, користувачів, фахівців, а також до їхніх взаємовідносин. Узгодження підходів надасть можливість більш глибоко та всебічно знайомити світову громадськість із матеріалами, що зберігаються у бібліотеках, музеях та архівах.

В Україні затверджено Концепцію державної цільової національно-культурної програми «Бібліотека XXI», спрямовану на забезпечення доступності культурної спадщини, яка зберігається в бібліотечних, архівних і музейних фондах, шляхом створення єдиної

інформаційної системи. У межах її реалізації Національною парламентською бібліотекою України спільно з провідними бібліотеками, музеями та іншими закладами культури розпочато створення електронної бібліотеки «Культура України».

Публічні бібліотеки в Україні знаходяться в центрі системи забезпечення інформацією та інформаційними послугами на місцевому рівні та відіграють важливу роль у розвитку цих послуг.

Сьогодні в бібліотеці можна зустріти не тільки традиційних читачів, які звертаються до друкованих документів, а й таких, що прийшли до бібліотеки користуватися фондами колекцій на електронних носіях, відео чи інформацією мережі Інтернет. І таких користувачів стає все більше. З'явилися віддалені користувачі, які отримують інформацію з веб-сайту бібліотеки, он-лайн каталогу, облік яких допоміг би уточнити реальну кількість користувачів. Завдяки електронним мережам Бібліотека сьогодні має можливість без обмежень збільшити час обслуговування користувачів, надаючи інформацію про свої фонди через он-лайн каталог.

Сервіс бібліотечно-інформаційних послуг потрібно розглядати як процес погодження суб'єктивних запитів користувачів та об'єктивних можливостей бібліотечного фонду, результатом якого повинно бути повне задоволення читацьких потреб.

Інформаційний сервіс бібліотеки передбачає надання користувачам суттєвої допомоги в користуванні бібліотечними фондами:

- відповідаючи на довідкові запити,
- допомагаючи у пошуках матеріалів як за традиційним картковим каталогом, так і сучасним електронним,
- надаючи поради щодо інформаційних джерел та пошукових стратегій,
- забезпечуючи точне направлення необхідних користувачу джерел.

Робота Інтернет-класу бібліотеки надає можливість користувачам на додаток до друкованих джерел інформації доступ до світових електронних інформаційних ресурсів, суттєво розширювала можливості в інформаційному обслуговуванні користувачів.

Однією з причин необхідності посилення співробітництва бібліотек, музеїв та архівів в Україні є існування та створення в музеях бібліотек та архівів, а в бібліотеках та архівах - музеїв або музейних експозицій чи виставок. Найчастіше це відбувається без потрібної кооперації та координації, без спеціально підготовлених кадрів. У бібліотеках музеїв та архівів здебільшого працюють фахівці з музейної справи, а в музеях бібліотек - із фаховою бібліотечною підготовкою. Така ситуація вимагає розвитку співробітництва цих установ на засадах обміну досвідом: від ознайомлення з особливостями діяльності та взаємодії громадських об'єднань, участі у спільних програмах і проектах до розробки програм стажування співробітників та організації комплексу спільних науково-просвітницьких і культурних заходів.

Зазвичай бібліотеки, музеї, архіви відіграють різні соціальні ролі, використовують різні професійні методи, різні способи організації культури, але мають і багато спільного. На аналізі спільних функцій та відмінностей у діяльності музеїв, бібліотек, архівів зосереджує увагу Р. Мартін. Він обґрунтовує зникнення меж між бібліотеками, музеями, архівами на основі змін, що відбуваються в їх діяльності в період розвитку електронного середовища.

Висновки. Українські бібліотеки, працюючи в інтересах суспільства, постійно поширюють обсяг і підвищують якість бібліотечних послуг населенню. Сучасна комп'ютерна техніка та засоби зв'язку дали можливість бібліотекам з економічною вигодою для себе переорієнтуватись із стратегії володіння інформаційними ресурсами до стратегії забезпечення доступу до неї. Особливо важливим є завдання бібліотек щодо оприлюднення і поширення інформації державного значення, оскільки основу демократичного суспільства складають поінформовані громадяни.

Стратегічним напрямом зміцнення співпраці бібліотек, музеїв та архівів може бути організація блогів, форумів, віртуальних дискусій для обговорення кращих практик та інновацій у взаємодії цих соціально-комунікаційних структур. Перспективним напрямом співробітництва бібліотек, музеїв, архівів в умовах розвитку електронних комунікацій вважається створення партнерської моделі, що базується перш за все на інтеграції інформаційних ресурсів, інформації, знань.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» [Текст] // ВВР, 2009, N 39, ст.557
2. Закон України «Про інформацію» [Текст] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 48, ст.650
3. Бабич В. Роль бібліотек в інформатизації суспільства і підвищенні інформаційної культури //Бібліотечна планета. - 1998. - № 1. - С. 17-20
4. Багрянцева Л. Роль і функції публічних бібліотек у сучасному українському суспільстві //Бібліотечний форум України. - 2008. - № 3. - С. 4-6
5. Голодрига Є. Роль бібліотечних установ у державній політиці безпеки національного інформаційного простору в умовах глобалізації //Наукові праці Національної бібліотеки імені В.Вернадського. - 2008. - Вип. 21. - С. 36-43
6. Давидова І. Бібліотечне виробництво в інформаційному суспільстві / Харківська держ. академія культури. - Х. : ХДАК, 2005. - 295с.
7. Тітова Н. Роль і місце публічних бібліотек у побудові інформаційного суспільства: окремі аспекти, досвід та першочергові завдання //Бібліотечна планета. - 2008. - № 3. - С. 11-14
8. Шрайберг Я. Роль бібліотек у забезпеченні доступу до інформації та знань в інформаційному віці //Вища школа. - 2007. - № 3. - С. 65-79
9. Шевченко В. Музеезнавство: навч. посіб. для дистанц. навч. / Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". Інститут дистанційного навчання. — К. : Університет "Україна", 2007. - 288с.

АННОТАЦІЯ

ОЦЕНКА ИНФОРМАЦИОННО-БИБЛИОТЕЧНОЙ, МУЗЕЙНОЙ И АРХИВНОЙ СЕТИ УКРАИНЫ

Актуальность. Тема исследования обусловлена необходимостью оценки вопросов становления и развития информационно-библиотечной, музейной и архивной сети Украины. Актуальным заданием является очерчивание роли объектов культуры в формировании эффективной государственной политики Украины, разработка теоретико-методологических принципов относительно анализа информационно-библиотечного, музейного и архивного дела.

Цель. Целью статьи является оценка современных подходов формирования, становления и развития информационно-библиотечной, музейной и архивной сети Украины. Выходя из поставленной цели ставятся такие задания: оценить состояние развития библиотечной системы Украины; нормативно-правовую базу регулирования; государственный библиотечный фонд Украины; роль библиотек в разработке государственной стратегии Украины в отрасли информационной безопасности; проанализировать деятельность Украинской библиотечной ассоциации; основные направления музейной деятельности в Украине; проекты развития музейной отрасли Украины; систему архивных учреждений Украины; использование современных информационных технологий в деятельности библиотек, музеев, архивов; инновационных превращений относительно содержания, организации, технологии, форм и методов информационной деятельности этих учреждений.

Методология. В качестве теоретико-методологической основы исследования выступают положения учений относительно формирования информационно-библиотечной, музейной и архивной сети, научные труды ученых в сфере данной исследования. В процессе исследования использовано: общенаучные методы познания: исторический метод; метод теоретического обобщения, системного анализа и синтеза, структурный метод и другой. Информационной базой исследования является нормативно-законодательная база регулирования; монографии и научные публикации зарубежных и отечественных ученых; информация сети Интернет; результаты собственных исследований.

Результаты. На основе комплексного исследования акцентируется внимание на взаимосвязях библиотек, музеев и архивов Украины. Проанализирована информация об их формировании, становлении и развитии на территории Украины; использование информационных и инновационных технологий в их работе.

Научная новизна. Заключается в том, что на основе обобщения разноплановых материалов дается оценка развития информационно-библиотечной, музейной и архивной сети Украины.

Практическая значимость. Заключается в том, что проанализированы системные связи библиотек, музеев и архивов Украины с помощью новейших эффективных информационных технологий.

Ключевые слова: библиотека, музей, архив, информационная продукция, информационные технологии, электронный архив, фонды, информационно-библиотечное образование, национальная библиотечная ассоциация, аудиовизуальная модель, интерактивная модель, виртуальная модель, информационный сервис библиотеки, единое информационно-библиотечное пространство.

SUMMARY

ESTIMATION OF RESEARCH LIBRARIES INFORMATION, MUSEUM AND ARCHIVED NETWORKS OF UKRAINE

Topicality. The topic of the article is preconditioned by the necessity of evaluation of the issue of research libraries information, museum and archived networks of Ukraine. The description of culture objects role in the formation of effective public policy of Ukraine is a pressing issue, as well as the development of theoretical and methodological principles concerning the analysis of research libraries information, museum and archived business.

Aim. The aim of the article is an estimation of modern approaches to formation and development of research libraries information, museum and archived networks of Ukraine.

Based on this aim the following objectives have been raised: to evaluate the state library system of Ukraine; normative – legislative base regulation; State Library Fund of Ukraine; the role of libraries in the development strategy of the state of Ukraine in the field of information security; to analyze the activities of Ukrainian Library Association; the main directions of museum activity in Ukraine; projects of museum branch development in Ukraine; the system of archival institutions in Ukraine; the use of modern information technologies in the activity of libraries, museums and archives; innovative transformations concerning the content, organization, technology, forms and methods of information activities of these institutions.

Methodology. The theoretical and methodological basis of investigation are the concepts of doctrines concerning the formation research libraries information, museum and archived networks, scientific investigations in the field of this sphere of research. The following general scientific methods of cognition have been used during the process of investigation: historical method; method of theoretical generalization, the systemic analysis and synthesis, structural method, etc. The following normative-legislative framework of regulation is the informational basis of investigation: monographs and scientific publications of foreign and national scientists; information from the Web; results of own investigations.

Results. On the basis of complex investigation the attention is emphasized on libraries intercommunications, museums and archives of Ukraine. The information about their formation, and development on territory of Ukraine has been analysed, as well as the usage of informational and innovative technologies in their work.

Scientific novelty. It lies in the fact, that on the basis of generalization of multi-faceted materials the estimation of development of research libraries information, museum and archived networks of Ukraine has been given.

The practical significance. It lies in that the system communications of libraries, museums and archives of Ukraine with the latest effective information technologies have been analyzed.

Key words: library, museum, archive, information products, information technologies, electronic archive, funds, informational and library education, national library association, audiovisual model, interactive model, virtual model, informative service of library, common informational and library space.

УДК 911.3

РОЛЬ ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ В РОЗВИТКУ СФЕРИ КУЛЬТУРИ РЕГІОНУ

МАЛЕЦЬ О.О., КУХАРЧУК О.С., ПІТКОВ'ЯТ О.О.

Мукачівський державний університет

Актуальність. Тема дослідження обумовлена необхідністю оцінки ролі туристсько-краєзнавчої роботи в розвитку сфери культури регіону. Актуальним завданням сьогодення є окреслення питань становлення туристсько-краєзнавчої діяльності, ролі історичного краєзнавства в культурному розвитку регіону, етапності та ефективності краєзнавчого дослідження регіону; розробка теоретико-методологічних засад оцінки туристсько-краєзнавчої роботи в розвитку культури регіону.

Мета. Метою статті є оцінка сучасних підходів до проблем становлення та розвитку туристсько-краєзнавчої роботи в розвитку сфери культури регіону. Виходячи із поставленої мети ставляться такі завдання: оцінити туристсько-краєзнавчу роботу як новий тип міждисциплінарного знання; аналіз питань становлення та розвитку історичного краєзнавства з позицій дослідження культурного розвитку регіону;